

МАРЈАН УРЕКАР

ПЕКАРА „SAINT-MICHEL”

Покушавао је да заспи. Али како човек да спава после дана у којем је изненада добио отказ и картонску кутију од чипса са „новим и узбудљивим *pizza укусом*”, у коју је морао да спакује све своје ствари, накупљене током дугих једанаест година рада у канцеларији? Шеф га је на крају радног дана позвао код себе у *сџајклену офис*, само му гурнуо писамце док је био на *Скајџу* и добацио полугласно, са шаком преко микрофона: „Сори, матори!”

Шеф му је показао колико је битан, није завредео ниједно *mute* микрофона. Док је он читао писмо, шеф је само слегнуо раменима, „Дешава се!” и наставио да прича са неким ко је сркао кафу из шоље са натписом „*Carpe Diem*”, удаљеним хиљадама километара далеко.

У *кариџон сџџију*, како су звали њихов, али од скоро не више и његов офис, сви су изненада имали неког хитног, неодољног посла. Пар брзих погледа, једно махање руком, то је то, углавном су се сви негде ужурбано изгубили. Већина је ово доживела као олакшање „Добро је да нису мене, ух!”, неки су видели ново празно место на паркингу, још једну квалитетну и удобну гејмерску столицу на располагању, велики монитор вишка, слободан сто за оставити амбалажу од наручених ручкова, док не ангажују неког новог, неког клинца који ће ту остати два-три месеца, док не нађе нешто боље. Наравно, све у духу натписа у ходнику који је сваком од запослених поручивао: „*Проблем је њрилика коју мораш искомисџиџи!*” Ипак, они који успеју да стигну до шефовског спрата изнад, видеће натпис „*Ако ниси гео решења, онда си гео њроблема!*”

Покупио је само своје личне ствари које је ту и донео. Све што је добио током година на послу, за посао, од пријатеља, квазипријатеља и запослених, то је оставио. Поскидао је постере старих

филмова, серија и оригиналних LP омота, покупио металне фигурице са стола, неколико разгледница са егзотичних дестинација, једну пластичну макету „X-Wing” звезданог ловца и USB сплитер који је лично купио за \$0.99, са бесплатном поштарином. Окрвнелу шољу за кафу са натписом „Winter Is Coming” им је оставио. Одувек ју је презирао и користио ју је само да би остали мисли како је кул и у тренду, док одједном, изненада, то више ником није било занимљиво. Послужиће неком као пепељара у ветровитом пушачком кутку иза зграде или да заглаве врата када промаја мора да убацује свеж ваздух док нема струје у *уамейној* згради са централном вентилацијом, за боље и није.

Кутија од чипса му је остала полупразна. Окренуо се да оде, али је застао. Гледао је *фикус бенџамина* на столу. Да, добио га је од фирме у склопу корпоративне „GoGreenNow!” иницијативе, ни не сећа се када тачно, али било би му жао да једна биљчица пропадне. Знао је да ће завршити или на смећу или да ће се осушити као онај филадендрон покојне секретарице која је прво отишла на боловање па на гробље, па су превелику саксију убацили у оставу, закључали и заборавили годину дана, док није затребала лопата за снег. Или ће пак *фикус* преместити негде другде да не смета, на промају, па ће заједно са секретарицом, једносмерним путем. Мала, симпатична, али осетљива цвећка.

Покупио је грмасто дрвце, погледао канцеларију, вероватно последњи пут, и отишао низ пожарне степенице, јер ту никог неће срести познатог. Напољу је наишао на неколико радника који су брендирани излог компаније новим друштвено-ангажованим порукама. Момак са великом винилном налепницом једним делом натписа: „*ЈЕМО ОДГОВОРНО И ЗАЈ*” га упита:

„Еј, можеш сутра да не паркираш ту? Треба сутра да дотерамо камион ту да истоваримо ове соларне панеле за монтажу на крову. Треба нам само то једно, најближе паркинг место.”

„Немој да бринеш, нећу сигурно!” одговорио му је. „Ти сутра паркирај и истоваруј слободно преко свих осталих места, нико се неће бунити, одрживи извори енергије имају приоритет! То је корпоративни приоритет! Сретан рад!”

Сео је у ауто, погледао дрвце које вири из кутије на седишту поред, затворио прозор и отишао у поподневни саобраћајни хаос. Ауто као да је возио робот, јер је он пропадао негде у дубину испод седишта, све ниже и ниже, али провалија није имала дна.

Вртео се у кревету и покушавао да не мисли шта ће бити сутра. Јер сутра ће морати да зове људе, да моли и тражи услуге, убеђује, прави компромисе. Осећао се да је везан за шине и да му је само једна рука слободна, док воз наилази ка њему низ пругу,

онако у црно-белој техници и са клавирском пратњом. Појављује се пропратни титл на екрану: „*Проклејсиво! Крај је близу!*”

Погледао је на стари дигитални *Casio DataBank* сат на руци – 03:14. Искључио је мобилни телефон, ТВ, лаптоп, таблет, све што је било *smart*, једино се он није осећао *smart* и зато никако није себе успевао да искључи. Гледао је кроз прозор пригушена светла мусавог града. Постер „*The Truth Is Out There*” искрзаних ивица је гледао у њега, без речи.

„Спавај, човече, спавај. Сутра ће бити дугачак и тежак дан...”

У покушају да испразни главу од свега, почели су да улећу неки чудни фрагменти сећања, разговора и догађаја. Шта је постигао? Да ли је све било узалуд? Има ли светла на крају овог мрачног тунела, а да то није светло оног воза што долази пуном брзином? Све се помешало у једну велику, какофоничну збрку светла и слике. Доста!

Време – 03:17.

Некако се нашао на улици, гладан. Ходао је низ пуну улицу у шорцу и изношеној белој мајици кратких рукава са великим принтом „*Rock Me Amadeus!*”, а Фалкове очи и бела перика су се још једва назирали после свих ових година. Успомена на Беч, неке давне године, из другог живота.

Сетио се колеге Кермита, који је отишао са посла пре две недеље. Тај стари лисац је некако знао шта му се спрема, радио је ту дуже од свих. Кермит је писао *си-ви* за нови посао у неком Дубаију и причао му где све може добро да се поједе на брзину, у ближој и даљој околини, стандардна канцеларијска тема.

„Знаш, пошто се вероватно нећемо више видети у овој монтажној долини суза, морам ти одати једну велику гастрономску тајну!”

„Мхм, да, наравно...”

„Видиш, постоји једна мала пекара, пекарица такоређи, око пола сата хода од твог стана, која ради од 04:00 ујутро. Често тамо једем, заиста вреди отићи тако рано. Много добра клопа, онако баш баш БАШ добра!”

„Од четири нула нула?! Ко нормалан ради од 04:00? Или раде нон-стоп или отварају у 07:00, можда у 06:00, најраније!”

„Не, не, и не, ови раде од 04:00. Имају супер домаћа пецива, доносе врућа, свежа, све одмах распродају. После 6 остану само скупи интегрални хлебови и ђачке кифле. Проблем је што су заучени у малој, уској, изрованој улици. Не може се прићи колима, мора само пешке, а то људи данас не воле. Доле до радње покојног сајдије, па лево код старе књижаре, па идеш равно једно двадесетак минута поред напуштених фабрика, док иза браон-беле куће не видиш накривљену бандеру, а иза ње малу усамљену пекару.

Е, то је то, одмах ћеш је препознати, „*Saint-Michel*” се зове. Ако одеш довољно рано.”

„Како то мислиш?”

„Па само се рано ујутро зове тако, пре свитања. После је „*Беврек Плус*”. Занимљиво, никад нису имали ђевреке, ни тако рано, ни касније.”

„Какво лудило, на чему су ти људи?! Како пекара може да мења име у току дана?”

„Само ти иди провери, видећеш и сам. Кажи да те ја шаљем.”

„Па каква је то пословна логика? Још ми треба и лозинка за улаз? Шта је то, Алибабина пећина?”

„Знам газду, ишао сам у школу са његовом ћерком. Добро им иде, одувек. Види, ови што увече излазе у град, њима је то касно када отварају. Овима што се враћају из изласка је далеко, и треба им нешто јаче од финих пецива, знаш већ – бурек, плескавице, индекс сендвичи, панцероте, гириси... Губитници транзиције долазе нешто после 6, да би ухватили аутобус и јефтин доручак. Ови што раде у државним фирмама долазе пре 7, пешке, па се враћају до кола и касне. Није им проблем, наравно... Урбани остатак клијентеле долази између 8 и 10 часова. Само се посебна екипа окупља од 4 до 6 сати изјутра.”

„Ок, хвала, запамтићу, ако ми то *икага* буде затребало...”

И то *икага* је стигло – сада је желео баш ту пекару *Сен Мишел*! И требала су му баш та фина, свежа, мирисна француска пецива у 4 сата изјутра, сада када је остао без посла. Није знао зашто, али као да му се живот тренутно свео да зависи само од те једне, једине идеје, ништа друго. *Сен Мишел* или пропаст!

Накривљена бандера се назирала наспрам жмиркавог светла светлеће рекламе. „*Saint-Michel*” је било исписано изнад улаза, у кичасто-тачкастом стилу, разнобојним сијалицама.

Тачно је 03:57, ускоро отварају. Пале се неонска светла у малој радњи, откључавају се врата и два брката келнера износе похабане столице испред улаза. Доносе великом брзином и четири мала округла стола са карираним столњацима. Преврћу неколико старих дрвених гајбица и слажу их једне на друге као приручне столице. Каче два излупана зелена фењера поред улаза и један стављају на сто направљен од старог бурета за вино. Неко девојче излете за њима и побаца вазице са пољским цвећем на сваки сто.

Погледао је око себе, није ни приметио да се око њега лагано сакупљају људи. Полако се вуку, као зомбији у споту Мајкла Џексона. Гледају кроз излог који се магли од њиховог даха, ишчекују да се дрвене полице напуне свежим пецивима. Однекуд долазе опет она два брката момка, доносе ручно осликане послужавнике

прекривене крпама, за којима се ширио замамни мирис. Мириси као из детињства које никада није имао. Као из старих дечијих књига које није хтео да чита.

Био је то скуп шароликих, живописних ликова. Седокоси морнар у старовременској морнарској одећи, сео је први до врата. Господа са високим цилиндрима, штаповима и моноклима. Даме у летњим хаљинама које нису у моди још од када је Софија Лорен била млада и возила *Vespa*. Неспретни поштар са великом торбом пуном писама која су испадала около, доверглао се на старомодном бициклу који је наслонио на зид пекаре и скинуо штипаљке са ногавица, док је намештао дугачке бркове. Расејани професор са козјом брадицом, који тражи нешто по џеповима. Прилази му мађионичар у прслуку украшеном златним звездама, направи неколико магичних покрета, узвикну „Хокус-покус!“ и професору из једног џепа извади сивог зеца, из другог гомилу конфета. Аплауз присутних, мађионичар се клања. Професор збуњено гледа у зеца и конфете:

„Али то није било ту! Ја само тражим мој сат!”

Смех публике. Веселје се наставило. Сат није нађен.

Чудна екипа, заиста чудна. Приближио се вратима, али прекасно – два клоуна су стајала у реду испред њега и чудно га гледала, као да не припада овде. Тужни пајац Пјеро са нацртаном сузом испод ока је већ жвакао комад *бриоша* са сувим грожђем, док је покуњено стајао поред улаза. Првог су га услужили јер су Пјероа, онако тужног и мизерног, сви увек пуштали преко реда, из сажаљења. То га је још више растуживало, али барем је свеже пециво пружало неку утеху. Била је у праву Марија Антоанета: „Нек једу *бриоше* када нема хлеба!”

Ружни старији шармер са чупавим зулуфима и рол-крагном је сео за један сто, наместио акустичну гитару и засвирао, док му је цигарета висила као прилепљена за доњу усну. Уз њега се одмах прилепила тек пунолетна девојка чије очи су прекривале шишке, а дискретни осмех откривао разуђене зубе. Повела се песма, њему непозната, али весела. Сви су, осим њега, наравно, добро знали текст песме. Руке са чашама су се подигле у ваздух и њихале са тактовима сећања на нека давна али боља и сретнија времена. Млада жена, са огромним црнима наочарима за сунце и шатираном косом умотаном у кошницу на врху главе, наздравила му је кристалном чашом пуном *Veuve Clicquot* шампањца и нагло пала уназад уз гласан смех, као да је неко испричао најбољи виц на свету.

Тамнопути младић широког осмеха, раскопчане кошуље, босоног и са сламнатим шеширом на глави, играо је у неком егзотичном ритму. Бака са малим псом у наручју и едвардијанским шеширом

полако је напредовала, у отменом стилу, према вечито удаљеној празној столици. Иза ње пролази дечак у плавом оделу са широком крагном и кратким панталонама, машући ветрењачом од папира на штапу у једној руци и великом шареном лизалицом у другој. Поред њега, просјак-слепац се свађао са својим мајмуном који окреће вергл, покушавајући да га убеди да не скаче околу и да остане на једном месту, како би неко могао да им убаци који новчић у кофер од мале виолине. Пегаве девојчице са кикицама су се вијале око столова, задиркујући „Момке са њлаже” са бретонским береткама и великим *бајешама*, који су певали о лепим девојкама, добрим вибрацијама, забави и сунчаним данима.

Каубој на вратима пекаре накриви свој велики бели шешир, са једном руком ноншалантно наслоњеном на верни шестопоц на боку, догега се до девојке за пултом уз звекет сребрних мамуза, испљуну дуван који је жвакао и упита:

„Шта имаш за мене топло и лепо, тако као ти, лутко?”

Она се снебивљиво закикота и добаци му брзи, несташни поглед. Ту је и његов другар, вечито намргођени и нерасположени верни помоћник, Индијанац по пореклу и по професији, са перима и ратничким бојама, који као да је побегао из приручника савремене политичке некоректности.

„Бледолики пију превише ватрене воде!”, незадовољно примети, гледајући весеље око себе. Изненада одскочи кад поред њега пролете жонглер на моноциклу док је пет разнобојних лоптица скоро непрестано висило у ваздуху изнад хитрих руку. Циркус је био комплетан!

Галама је била све већа. Морао се раменима пробијати кроз гужву до тезги унутар пекаре. Људи су стајали и ужурбано јели из тањира са мотивима природе из Провансе или носили порције изнад глава, покушавајући да уграбе слободно место за столовима напољу.

Избор, ох, избор! Руком исписани називи сваког пецива су га збуњивали, али и изазивали. Лево – 18 врста сланих пецива. Десно – 25 врста слатких пецива. И никада није видео таква: мала, велика, округласта, неправилна, пуњена, посута прах шећером, из неких је цурио џем или *крем-бруле*, на овима је нежни карамел прелив... Непрепознатљиви називи му ништа нису значили, али су звучали укусно. Ако се икада осећао као дете у продавници слаткиша, то је било сада. И није знао шта да одабере.

Проћелави, онижи тип са белом кецељом, створио се иза пулта.

„Ти си овде нов, зар не?”

„Овај, да, ја сам дошао јер, хм, мени је заправо рекао...”

„Ааааааа! Ти мора да си дошао по препоруци малог Кермита, рекао ми је да ти је споменуо ово место! Сјајно! Хајде, узми

ове *макароне*, то воле да пробају сви који први пут дођу. А види, и ово није лоше – *маглене* са домаћим бутером, моја ћерка их јако воли. Ево, узми оба пецива, по цени једног, кућа части! И не заборави да код Брижит узмеш белу кафу. Најбоља је у крају, и потпуно бесплатна за све муштерије. На кафу мислим, ха-ха!”

Иза шаљивог газде се појави жена и удари га шаком по затиљку.

„Лоша шала, *јако* лоша, Гастоне!”

„Извини драга, дечко је нов овде, само сам...”

„Ћути, будало! Ти, дете, остави те шарене *макароне*, то је за обичан плебс. Боље узми овај божанствени, краљевски *милфуил*! Или овај чоколадни *еклер* са комадима јагоде и сасвим мало рума, прсте да полижеш, ммм...”

Узео је све то и још по нешто, захвалио се и отишао до старинске гвоздене касе, балансирајући са гомилом укуских пецива, као онај жонглер на улазу. Дао је кеш, није питао да бесконтактно плати картицом, није тражио ситан кусур ни фискални рачун, некако је осећао да то није адекватно на овом месту. Затим је стао у ред да добије белу кафу код Брижит. Ред се брзо кретао и неочекивано се нашао испред ње. Брижит га је одмерила од главе до пете док је жвакала жваку. Очигледно није остављао утисак као онај каубој. Збунио се, покушао је да импровизује:

„Ех... *Онџонџе* Брижит?”

Заколутала је очима и забацила главу да склони бујну, ковчаву плаву косу са лица. Насула је брзопотезно шољу беле кафе, осмехнула се и заборавила га истог тренутка.

„Хвала. Следећи!”

И даље балансирајући, сада са додатном шољом пуном беле кафе, пробијао се ногу пред ногу до врата, када се пред њим створи сабласно нашминкани пантомимичар у пругастом оделу који је покушавао је да склони невидљива врата између њих двојице. Шутнуо га је у страну, трудећи са да не изгуби баланс. Пантомимичар без гласа паде на тло, некако успорено.

„Извини, Марсел!”, довикнуо му је.

Марсел је устао, кренуо да подигне беретку са црвеним *рот-рон*-ом која му је спала с главе, али га је изненадни налет непостојећег ветра спречио у томе. Наставио је да се увија и бори са невидљивом непогодом, разрогачених очију, грчевито се држећи крајевима прстију за довратак. Сви мрзе пантомимичаре, с добрим разлогом.

Јео је испред пекаре, у вашарској атмосфери, наслоњен на гајбице. Никада није пробао овако нешто, а све је било укусно и још укусније. Сваки залогај пецива је био прави божански осећај. Белу кафу је пио – па, вероватно никада до сада, али од сада ову – увек и заувек.

Изгубио је појам о времену, постојао је само овај бесконачни тренутак. Ах, тај *милфуил* са свим тим белим и смеђим нивоима крема и чоколаде, сјајном глазуром и крцкавим уситњеним баде- мима... Госпођа је била у праву, заиста је божанствен!

И док је тако уживао у јелу, маса је нагло почела да се расипа, циркус је одлазио, песма је утихнула. Пецива су се појела, кафа попила. Гастон је кривудао између столова носећи хрпу наслага- них тањира. Одлазећи гости би му додали још један на врх гомиле, он би им се уз кисели осмех захвалио на посети, а затим, ознојеног чела, гунђајући нестао иза пулта. Момци су убацивали столице, столове и гајбице негде унутар пекаре, склонили дрвене полице и стару касу. Откотрљали су и велико буре које је служило као сто, скинули фењере. Брижит је однела празне бокале од беле кафе и своје лепо лице у просторију иза. Газдарица је помела остатке кон- фета. Магија је nestала.

Време – 05:58. Напоље опет излетоше момци, сада без брков- ва, и преко светлеће рекламе развукоше гумирани банер на коме је писало „*БевреК Плус*”. Са великим *К*.

Поново је ушао унутра, у сада нагло трансформисану пекару, у тренутку када је радио-станица са префабрикованим, пластичним хитовима за јутарњу саобраћајну гужву, објавила да је тачно 6 часо- ва и да је спонзор тачног времена: „Кладионица ’Муљација’, место где некада добијате и скоро увек губите!”. Бледа, ненашминкана девојка у црним хеланкама и црвеној изношеној мајици са избледелим натписом „*Бе реК Плус*”, поспано је рекла „Изволите”. Без упитника.

Иза ње, на полицама су били досадни бели хлебови и неинспи- ративне кифле. У хладњаку поред – пекарски јогурт у чашама, на акцији, са данашњим датумом истека рока трајања. На хладњаку – ружна пластична биљка, дебелих зелених листова, избледелих од сунца. Изнад хладњака – велики постер певача једног од оних пластичних хитова, подједнако вештачког осмеха и модног стила. Ово *дефинитивно* није више била она пекара од пре пар минута.

„Али, ако једна пекара може да се потпуно промени у току дана, може и нечији мали живот!”, помислио је.

Узнемирио га је осећај да то звучи као један од оних шупљих афирмативних слогана у ходнику његове, сада већ од јуче, бивше фирме.

Тада, у том тренутку, схватио је три ствари:

Прво – нико му неће помоћи, све је сада само на њему.

Друго – мора да залије фикус дрвце.

И треће – знао је да ће ускоро, имао-немао посао, морати опет да дође по пецива и белу кафу у „*Saint-Michel*”, негде после 04:00, а сигурно пре 06:00.